

**ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Циклова комісія правових фундаментальних та професійно-
практичних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ»

Рівень освіти	Фахова передвища освіта
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Рік набору	2022

Полтава 2022

Робоча програма з навчальної дисципліни «*Міжнародний захист прав людини*» для студентів денної та заочної форми навчання за спеціальністю 081
Право

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Юлія ПЕТРЕНКО, доктор філософії, викладач,
спеціаліст

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 2	Галузь знань 08 Право	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 60	Спеціальність 081 Право	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й, 2-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,9 самостійної роботи студента – 0,6	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції	
		20 год.	2 год.
		Практичні	
		30 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		10 год.	54 год.
		Вид контролю: залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: оволодіння теоретичними та практичними знаннями про правову природу та юридичну сутність прав і свобод людини, форми та способи їх реалізації, а також про рині та складові елементи юридичного механізму захисту прав і свобод людини; набуття професійних практичних навичок щодо визначення, обрання та реалізації найбільш ефективних засобів захисту прав людини.

Завдання: оволодіння знаннями у сфері захисту прав людини, засвоєння суті каталогу прав людини, розвиток навичок правильного тлумачення поняття «прав людини» та вміння самостійної практичної роботи з міжнародними документами у сфері захисту прав людини. Засвоєння механізмів захисту прав людини та міжнародному та регіональному рівнях, у тому числі щодо подання скарг до міжнародних органів у сфер захисту прав людини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі фахової передвищої освіти повинні:

знати:

- особливості розвитку ідей прав людини в історії політико-правової думки;
- сутність та правову природу поняття правового статусу особи;
- основні підходи до класифікації прав людини;
- понятійний апарат системи міжнародних стандартів з питань захисту людини та основних свобод;
- принципи, на яких ґрунтується співробітництво держав в сфері міжнародно-правового захисту прав людини;
- нормативний зміст міжнародних стандартів прав людини;
- засоби імплементації міжнародних норм з питань прав людини;
- міжнародно-правові зобов'язання України за універсальними та регіональними конвенціями з прав людини;
- тенденції розвитку інституту міжнародного захисту прав людини у міжнародному праві.

вміти:

- використовувати основні природні права та позитивні права закріплені у міжнародно-правових актах;
- враховувати процеси еволюції прав людини впродовж розвитку цивілізації;
- застосовувати отримані знання на практиці;
- користуватися міжнародно-правовою термінологією у сфері захисту прав людини;
- визначати рівень дотримання міжнародних стандартів прав людини в будь-якій державі;
- укладати національні і міжнародні документи щодо захисту прав людини відповідно до міжнародних стандартів прав людини;
- класифікувати права і свободи людини;
- визначати найбільш ефективні форми та способи реалізації прав і свобод людини;

- визначати правомірність чи неправомірність обмеження прав і свобод людини;
- визначати найбільш ефективні засоби захисту прав людини на національному та міжнародному рівнях;
- застосовувати на практиці міжнародні та європейські механізми захисту прав людини.

Навчальна дисципліна спрямована на формування у студентів таких компетентностей та результатів навчання:

Загальні та спеціальні компетентності	ЗК 1. Здатність до креативності, абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
	ЗК 2. Здатність застосовувати знання у професійній діяльності у стандартних та не стандартних ситуаціях.
	ЗК 5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.
	ЗК 9. Уміння працювати як самостійно, так і в команді.
	СК 5. Здатність орієнтуватися у системі нормативно-правових актів та знати основні правила, методи, прийоми і засоби юридичної техніки.
	СК 6. Уміння визначати юридичну силу та межі чинності нормативно-правових актів.
	СК 7. Навички логічного, критичного і системного аналізу правових документів.
	СК 8. Навички реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
	СК 13. Знання структури та стандартів правничої професії, а також її ролі у суспільстві.
СК 14. Уміння діяти у дусі поваги до юридичної професії.	
Результати навчання	РН 1. Формування знань про характерні особливості та загальні закономірності виникнення та розвитку основних механізмів захисту прав людини.
	РН 2. Формування компетенцій, знань пізнавального та світоглядного значення, вмінь і навичок самостійного мислення та викладу своїх думок у процесі спілкування, у ході вирішення професійних завдань.
	РН 4. Формування загальних знань про сутність, зміст, форми й функціонування регіональних та універсальних інструментів захисту прав і свобод людини і громадянина.
	РН 5. Набуття необхідних навичок застосування на практиці актів національного та міжнародного права у сфері захисту прав людини.

Тема 2. Універсальний механізм захисту прав людини. Захист прав людини, що здійснюється під егідою ООН	4	2	4			2		2				6
Тема 3. Загальна декларація прав людини 1948 р. як базове джерело закріплення міжнародних стандартів захисту прав людини	4	2	2									4
Тема 4. Становлення та розвиток інституту захисту прав людини на регіональному рівні	8	2	4			2		2				8
Тема 5. Хартія основних прав Європейського Союзу	4	2	2									4
Тема 6. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. як загальноєвропейський стандарт основних прав людини	4	2	4			2						6
Тема 7. Європейський суд з прав людини	8	2	4					2				6
Тема 8. Міжнародно-правове регулювання захисту окремих категорій осіб	4	2	4									8
Тема 9. Міжамериканська система захисту прав людини	5	2	2			5						4
Тема 10. Африканська система захисту прав людини	5	2	2			5						4
Усього годин	60	20	30			10	60	2	4			54

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Становлення міжнародної системи захисту прав людини. Права людини в правових системах світу	2	
2	Універсальний механізм захисту прав людини. Захист прав людини, що здійснюється під егідою ООН	4	
3	Загальна декларація прав людини 1948 р. як базове джерело закріплення міжнародних стандартів захисту прав людини	2	
4	Становлення та розвиток інституту захисту прав людини на регіональному рівні	4	2
5	Хартія основних прав Європейського Союзу	2	
6	Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. як загальноєвропейський стандарт основних прав людини	4	
7	Європейський суд з прав людини	4	2
8	Міжнародно-правове регулювання захисту окремих категорій осіб	4	
9	Міжамериканська система захисту прав людини	2	
10	Африканська система захисту прав людини	2	
	<i>Разом:</i>	30	4

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№п/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Становлення міжнародної системи захисту прав людини. Права людини в правових системах світу		4
2	Універсальний механізм захисту прав людини. Захист прав людини, що здійснюється під егідою ООН		4
3	Загальна декларація прав людини 1948 р. як базове джерело закріплення міжнародних стандартів захисту прав людини		4
4	Становлення та розвиток інституту захисту прав людини на регіональному рівні		4
5	Хартія основних прав Європейського Союзу		4
6	Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. як		4

	загальноєвропейський стандарт основних прав людини		
7	Європейський суд з прав людини		4
8	Обсяг та складові основних прав людини відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод		15
9	Міжнародно-правове регулювання захисту окремих категорій осіб		4
10	Міжамериканська система захисту прав людини	5	4
11	Африканська система захисту прав людини	5	3
	<i>Разом:</i>	10	54

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення дисципліни «Міжнародний захист прав людини» застосовуються наступні методи навчання: словесні, наочні, практичні, а саме:

- Метод усного викладання знань та активізація пізнавальної діяльності студентів: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, метод ілюстрації та демонстрації при усному викладанні матеріалу, який вивчався;
- Метод закріплення матеріалу: бесіда, робота с міжнародними актами;
- Метод організації самостійної роботи щодо осмислення та засвоєння нового матеріалу: робота з міжнародними документами, заповнення індивідуальних заяв до міжнародних організацій.
- Методи: дискусія, прес конференція, робота в групах, моделювання засідань міжнародних організацій ;

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення студентів у навчально-пізнавальній діяльності та про ефективність роботи викладача.

Під час вивчення дисципліни «Міжнародний захист прав людини» застосовують наступні методи контролю: метод усного опитування (індивідуальне і фронтальне), письмовий контроль (перевірка вмінь на практичних заняттях, перевірка домашніх завдань), тестові методи перевірки знань, спостереження за роботою студентів за кількома темами, винесеними на самостійну роботу, який проводиться на семінарських і практичних заняттях (5-10 хв.).

9. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Шкала поточного оцінювання знань студентів

(на основі повної загальної середньої освіти)

Рівні навчальних	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
------------------	------	--

досягнень		
1. Початковий	2	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями
2. Середній	3	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину
3. Достатній	4	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно роз'язує завдання в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу
4. Високий	5	Студент виявляє творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх. Вільно висловлює власні думки і відчуття. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.

Шкала оцінювання знань студентів на заліку

Мах 60	<p>1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі, орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни.</p> <p>2. Здатність демонструвати чинне законодавство, а також матеріали правозастосовної практики його реалізації.</p> <p>3. Здатність демонструвати знання основної та додаткової літератури, рекомендованої викладачем.</p> <p>4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.</p>
55	<p>1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Здатність демонструвати чинне законодавство, а також знайомство із матеріалами правозастосовної практики його реалізації.</p> <p>3. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою</p>

	<p>літературою, рекомендованою викладачем.</p> <p>4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення у практичній роботі.</p>
50	<p>Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей.</p> <p>2. Наявність окремих пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації.</p> <p>3. Засвоєння основної літератури, рекомендованої викладачем.</p> <p>4. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
45	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Наявність пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації.</p> <p>3. Засвоєння основної літератури, рекомендованої викладачем.</p> <p>4. Помилки і суттєві неточності у відповіді на заліку за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
40	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Наявність значних пробілів у знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації.</p> <p>3. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою викладачем.</p> <p>4. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
35	<p>1. Прогалини в знанні чинного законодавства, а також матеріалів правозастосовної практики його реалізації.</p> <p>2. Пробіли у знанні окремих частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>3. Наявність помилок у відповіді на заліку.</p>
Min 0	<p>1. Відсутність знань чинного вітчизняного законодавства та значної частини теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Міжнародний захист прав людини» виставляється за такою шкалою:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою (для іспиту)	Оцінка за 100-бальною шкалою (для заліку)
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100	зараховано
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89	
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79	
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74	
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69	
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	20 – 59	не зараховано з можливістю повторного складання
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 19	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти під час поточного контролю знань:

Вид контролю	Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Залік
Кількість балів	10	15	5	10	60

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Програма навчальної дисципліни.
2. Робоча програма навчальної дисципліни.
3. Силабус навчальної дисципліни.
4. Конспект лекцій.
5. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів для вивчення навчальної дисципліни.
6. Плани практичних занять.
7. Питання (завдання) та комплект білетів до підсумкового контролю з навчальної дисципліни для заліку.
8. Тестові завдання.
9. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.

11. РЕКОМЕНДОВА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Аракелян М.Р. Міжнародно-правовий захист прав людини: навч.-метод. посібн. Київ: Вид-во Фенікс, 2019. 194 с.
2. Бурлак О.В. Міжнародні стандарти щодо статусу і функціонування національних установ із захисту і заохочення прав людини: монографія. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. 212 с.
3. Буроменський М.В. Міжнародний і національний захист прав людини та права біженців. Харків, 2004. 198 с.
4. Войціховський А.В. Міжнародне право: підручник. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.
5. Гончаренко О.М. Права людини в Україні. Київ: Знання, 2008. 208 с.
6. Донеллі Дж. Права людини у міжнародній політиці / пер. з англ. Т. Завалій. Львів: Кальварія, 2004. 280 с.
7. Еллінек Г. Декларація прав людини та громадянина. Одеса: Вид-во «Юрид.літер.», 2003. 97 с.
8. Загальна декларація прав людини: прийнята ООН 10.12.1948 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
9. Задорожній О.В., Поєдинок О.Р. Від теорії міжнародного до практики захисту прав людини: монографія. Київ: Фенікс, 2018. 718 с.
10. Заключний акт Ради з безпеки та співробітництва в Європі: прийнятий НБСЄ 01.08.1975 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
11. Камінська Н.В. Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики. Київ: КНТ, 2019. 160 с.
12. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: прийнята РЄ 04.11.1950 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
13. Лукашева Е.А. Права человека. Москва: Норма, 2003. 573 с.
14. Любашенко В.І. Концепція «обов'язок захищати» і права людини. Київ: Вид-во Фенікс, 2019. 260 с.

15. Малиновська Т.М., Шорохова Г.М. Міжнародні стандарти щодо захисту прав і свобод людини у діяльності Національної поліції: науково-методичні рекомендації. Харків: ХНУВС, 2016. 70 с.

16. Малишев О.О., Усенко І.Б., Ромінський Є.В., Кириченко В.Є., Музика І.В. Права людини та основоположні свободи: історія та перспективи розвитку (до 800-річчя Великої хартії вольностей): матеріали XXXIII Міжнародної історико-правової конференції 17-20 вересня 2015 р. Київ-Херсон: ФОП Грін, 2015. 430 с.

17. Мицик В. В. Права людини у міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту: підручник. Київ: Фенікс, 2010. 722 с.

18. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: прийнятий ООН 16.12.1966 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

19. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: прийнятий ООН 16.12.1966 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.

20. Молдован В.В. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2012. 206 с.

21. Мушак Н.Б. Міжнародно-правові засади захисту та забезпечення прав людини в європейських міжнародних організаціях: монографія. Київ: Ліра-К, 2014. 192 с.

22. Пазенок А.С. Права та свободи людини і громадянина: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 176 с.

23. Петков С.В., Іванов І.В., Делія Ю.В. Забезпечення прав людини правоохоронними органами. Київ: КНТ, 2019. 241 с.

24. Потьомкін А. Захист прав людини. Рішення Європейського суду з прав людини у сфері кримінального судочинства: збірник судової практики.. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 760 с.

25. Разметаєва Ю.С. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства. Київ: Право, 2013. 196 с.

26. Регламент Європейського суду з прав людини: прийнятий РС 04.11.1998 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_067.

27. Репецький В.М., Лисик В.М. Міжнародне гуманітарне право: підручник. Київ: Знання, 2007. 467 с.

28. Руднева О.М. Міжнародні стандарти прав людини та їх роль у розвитку правової системи України: монографія. Харків: ХНУВС, 2010. 351 с.

29. Савчин М.В., Менджул М.В., Рогач О.Я. Захист прав внутрішньо переміщених осіб: монографія. Ужгород: Вид-во «Рік-У», 2018. 268 с.

30. Севостьянова Н.І. Звернення до Європейського суду з прав людини як реалізація права на правосуддя: монографія. Одеса: Фенікс, 2012. 216 с.

31. Сердюк О.В., Щокін Ю.В., Яковюк І.В. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Харків: Вид-во Право, 2018. 374 с.

32. Сироїд Т.Л., Гавриленко О.А., Тітов Є.Б., Фоміна Л.О. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посібник для підготовки до

зовнішнього незалежного оцінювання / під ред. Т.Л. Сироїд. Харків: Право, 2018. 292 с.

33. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Харків: Право, 2019. 310 с.

34. Устав ООН: прийнятий 26.06.1945, набув чинності 24.10.1945 // Організація Об'єднаних Націй. URL: <https://www.un.org/ru/charter-united-nations/index.html>.

35. Хартия Европейского Союза об основных правах / под ред. С.Ю. Кашкина. М.: Юриспруденция, 2001. 208 с.

36. Хартия основных прав Европейского Союза: прийнятий ЄС 07.12.2000 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524.

37. Цюрупа М.В. Міжнародне гуманітарне право: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2008. 364 с.

38. Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції. Вид. 2-е, випр. Київ: Реферат, 2007. 848 с.

Допоміжна:

1. Акуленко В.І., Андреасян Г.А., Білорицький Г.О. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України: монографія / під ред. В.Н. Денисова. Київ: Юстиніан, 2006. 672 с.

2. Анакіна Т.М., Гавриленко О.А., Крістані Ф. Основи права Європейського Союзу: підручник / під ред. Т. Л. Сироїд. Харків: Право, 2018. 456 с.

3. Антипенко В.Ф., Тимченко Л.Д., Беглий О.В., Радзівілл О.А. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / під ред. В. Ф. Антипенка. Київ: НАУ, 2012. Т. 1. 420 с.

4. Антипенко В.Ф., Тимченко Л.Д., Беглий О.В., Радзівілл О.А. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / під ред. В. Ф. Антипенка. Київ: НАУ, 2012. Т. 2. 348 с.

5. Антонович М.М. Міжнародне право: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 384 с.

6. Анцелевич Г.О. Покрещук О.О. Міжнародне право: підручник / Українська академія зовнішньої торгівлі. Київ: Алерта; 2003. 409 с.

7. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ: Фенікс; 2018. 762 с.

8. Батрименко В.І. Міжнародне право: навчальний посібник. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2012. 323 с.

9. Буроменський М.В., Кудас І.Б., Маєвська А.А., Семенов В.С. Міжнародне право: навчальний посібник / під ред. М. В. Буроменського. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 336 с.

10. Буткевич О.В. Історія міжнародного права: підручник. Київ: Ліра-Ка, 2018. 408 с.

11. Гавриленко О.А., Сироїд Т.Л., Новікова Л.В. Історія міжнародного права: хрестоматія-практикум. Харків: Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2016. 676 с.

12. Георгіца А.З, Чикурлій С.О. Міжнародне публічне право: навчально-методичний посібник / Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Рута, 2002. 175 с.
13. Гердеген М. Міжнародне право / пер. з нім. Київ: К.І.С., 2011. 516 с.
14. Голуб Н.В. Україна та міжнародні організації: інформаційно-довідкове видання. Київ: Кондор, 2010. 182 с.
15. Дмитрієв А.І., Муравйов В.І. Міжнародне публічне право: навчальний посібник / під ред. Ю.С. Шемшученко, Л.В. Губерський; Міністерство освіти і науки України, Київський університет права, Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Інститут міжнародних відносин. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 638 с.
16. Копійка В.В., Скороход Ю.С., Матвієнко В.М. Міжнародні організації: підручник / під ред. В.В. Копійки. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: ВПЦ Київський університет, 2015. 783 с.
17. Короткий Т.Р., Чайковський Ю.В. Міжнародне публічне право: начальнометодичний посібник. Одеса: Фенікс, 2009. 168 с.
18. Кошеваров В.П. Міжнародне право: навчальний посібник. Київ: Істина, 2009. 208 с.
19. Кучик О.С., Суховолець І.Р., Сельмах А.Б., Литвин Г., Тюшка А. Міжнародні організації: навчальний посібник / під заг. ред. О.С. Кучика . 2-ге вид., перероб. і доп., Київ: Знання, 2007. 749 с.
20. Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом / пер. з англ. Харків: Консум, 2000. 592 с.
21. Мацко А.С. Міжнародне право: навчальний посібник. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: МАУП, 2005. 232 с.
22. Мицик В.В., Буроменський М.В., Буткевич О.В. Міжнародне публічне право: підручник / під ред. В.В. Мицика. Харків: Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.
23. Мицик В.В., Буроменський М.В., Гнатовський М.М. Міжнародне публічне право: підручник / під ред. В.В. Мицика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.
24. Мокій А.І., Яхно Т.П., Бабець І.Г. Міжнародні організації: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 280 с.
25. Перепьолкін С.М., Сироїд Т.Л., Філянїна Л.А. Міжнародне право: словник-довідник / під заг. ред. Т.Л. Сироїд. Харків: Юрайт, 2014. 408 с.
26. Пронюк Н.В. Сучасне міжнародне право: навчальний посібник. 2-е вид., змін. та допов. Київ: КНТ, 2010. 344 с.
27. Репецький В.М., Лисик В.М., Микієвич М.М. Міжнародне публічне право: підручник / під ред. В.М. Репецького. 2-ге вид., стер. Київ: Знання, 2012. 437 с.
28. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. Одеса: Фенікс, 2018. 744 с.
29. Телипко В.Е, Овчаренко А.С. Міжнародне публічне право: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 608 с.

30. Тимченко Л.Д. Международное право: учебник. 2-е изд., стер. Харьков: Консум, 2002. 528 с.

31. Тимченко Л.Д., Кононенко В.П. Міжнародне право: підручник. Київ: Знання, 2012. 631 с.

32. Черкес М.Ю. Міжнародне право: підручник. 6-те вид., виправ. і допов. Київ: Знання, 2011. 397 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.un.org – офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй (ООН);

2. www.icj-cij.org – офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй (МС ООН);

3. www.coe.int – офіційний сайт Ради Європи (РЄ);

4. www.europa.eu – офіційний сайт Європейського Союзу (ЄС);

5. www.oas.org – офіційний сайт Організації американських держав (ОАД);

6. www.leagueofarabstates.net – офіційний сайт Ліги арабських країн;

7. www.au.int – офіційний сайт Африканського Союзу (АС);

8. www.asean.org – офіційний сайт Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН);

9. www.cis.minsk.by – офіційний сайт Співдружності Незалежних Держав (СНД);

10. www.osce.org – офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ);

11. www.echr.coe.int – офіційний сайт Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ).